

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Södermanlands län

Datum: 2023-02-16

Identitetsnummer: NRO 04 037

Områdesnamn: Nyköpingsån

Kommun: Nyköping

Area: 450 ha, varav 380 ha land och 70 ha vatten

Naturgeografisk region: 24, Svealands sprickdalsterräng med lerslätter och sjöbäcken

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 65
Nyköpingsån

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Sprickdalslandskap

Riksvärde:

Strandskog	Fauna	
Mad vid vattendrag	Naturbetesmark Äng	Flora Flora
Vattendrag	Fauna	

Värdeomdöme: Å med god vattenkvalitet och ett stort antal fiskarter. Limnogen strandsumpskog samt mad vid vattendrag. Området beteshävdas. Representativt odlingslandskap med lång kontinuitet. Stor förekomst av naturbetesmarker och ängsmarker med art- och individrik flora och fauna. Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur och kulturmiljövärden (objekt 80-23). Ingår i Naturvårdsverkets nationella bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt 0480-76). Nyköpingsån hyser förutom de vanliga fiskarterna även lax, havsöring, färna, vimma, id, mal, flodnejonöga och nissöga. I ån finns även ett bestånd av den rödlistade musslan tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*). Utter förekommer frekvent i ån. Rastlokal för flyttfåglar. Övervintringsplats för strömstare. Nyköpingsån klassas som vattenområde med högt skyddsvärde.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, kontinuitet, raritet och funktion.

Förutsättningar för bevarande: Viktigt att strandängarna längs ån beteshävdas. Naturvärdena kan bestå om vattenkvaliteten inte försämras, om lövskogsbestånd och betesmarker i anslutning till ån hävdas genom upprepad gallring respektive fortsatt betesdrift och ängsbruk och om landskapsvårdande arbeten görs vid vissa partier som t.ex. vid Kristineholm. Ingrepp som kulvertering eller förändring av vattendragets sträckning eller bottenprofil, vandringshinder och vattenreglering, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, tungmetallnedfall eller utsläpp, överfiske, inplantering av främmande fiskstammar och skogsavverkning längs ån medför att områdets naturvärde skadas.

Säkerställande:

Områdets huvuddrag: Ån klassas som ett särskilt skyddsvärt område med hänsyn till förekomst av arter och stammar av fisk. Här finns förutom de vanliga fiskarterna lax, havsöring, färna, vimma, id, mal, flodnejonöga och nissöga. Här förkommer även den rödlistade tjockskaliga målarmusslan (*Unio crassus*). Området är omgivet främst av jordbruksmark. Den södra delen har en klibalstrandskog längs strandbrinkarna. I norr finns strandängar på båda sidorna om ån. Strandängarna betas i viss utsträckning och är mycket värdefulla. Se objektbeskrivning 80-76 i ÄoH-rapporten i D-län. På Bönsta återfinns en av länets största sidvallsängar. I ängarna påträffas ängsruta, kråklöver, nysört, älgört, grenrör, kärrtistel, videört och ängskavle. Området är en välbesökt rastlokal för flyttfåglar. Bland häckande fåglar återfinns rödbena, tofsvipa, gulärta och ängspiålar. Kornknarr spelar vissa år.

Vattenståndet i Nyköpingsån varierar kraftigt efter säsong och nederbördsförhållanden. Vid högvatten svämmar åbräddarna över och utgör då förnämliga rastplatser för fågellivet, bl.a. för många ovanliga nattaktiva sångare och sumphöns, t.ex. småfläckig sumphöna. Isen går upp samtidigt med snösmältningen, varför området är fågelrikt redan tidigt på våren. Under vintern påträffas strömstare regelbundet. Vissa vintrar finns här också kungsfiskare.

Nyköpingsån och dess dalgång har också stor betydelse för landskapsbilden. Från Långhalsens utlopp och ned förbi Kristineholm är ån kantad av vackra lövskogsbestånd. Längre söderut utbreder sig vidsträckta våtängar där vegetationen domineras av starr-, högrört och tuvtåtelsamhällen. Här startade restaureringsarbeten 1992 efter det att markerna legat ohävdade under lång tid. Från Oppeby och ned mot utflödet i Stadsfjärden kantas ån åter av lövskog. Särskilt fint utbildade avsnitt är Stenbro hästhage och hassellunden norr om Marieberg. Ån utgör sista delen av en populär kanotled som börjar söder om Kristineholm. Öringfiske bedrivs i åns nedre delar. Ån har ett av Sveriges bästa havsöringsbestånd och är föreslagen som vattenområde av riksintresse för fisket. Under senare år har även utplanteringar av fångstfärdig regnbåge och insjööring gjorts. Laxtrappor finns vid Storhuskvarn samt vid Harg och Kristineholm.

Anmärkning: VMI id 09H3D01.

Referenser:

VMI, Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk.

Bergquist, B. 1996. Särskilt skyddsvärda vattenområden med hänsyn till fiske, friluftsliv och förekomst av skyddsvärda fiskarter/stammar.

Naturhistoriska Riksmuseet, Göteborg. Musselförekomst i Nyköpingsån.

Muntlig uppgift Länsstyrelsen, Sörmlands Natur, Naturvårdsprogram.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991 Ängs- och hagmarker i Södermanlands län, Länsstyrelsen 1992.